

Antropologiske Forhold paa Færøerne.

Af

Søren Hansen.

Det har længe været en almindeligt udbredt Anskuelse, at der i Nord- og Mellemeuropas Befolkning er indgaaet et kortskallet Raceelement med ringe Legemshøjde, mørkt Haar og mørke Øjne, som har blandet sig med den lyse, højvoksne og langskallede, nordiske Race, der sædvanligvis anses for opstaaet i Nordevropa, hvorfra den har udbredt sig mod Syd, medens den kortskallede Race antages at være indvandret fra Asien. Denne Anskuelse, der navnlig forfægtes af nyere tyske Antropologer, har sit Grundlag i den Kendsgerning, at der blandt de mangfoldige Typer, som i forskelligt Blandingsforhold findes udbredt over hele Evropa, kan paavises to Yderformer, en høj, lys og langskallet og en lille, mørk og kortskallet, af hvilke den første er fremherskende i Nordevropa, den anden i det sydlige Mellemeuropa, uden at der forøvrigt hidtil er ført noget afgørende Bevis for, at disse to Typer virkelig repræsenterer to oprindelige Racer. Hvorledes det forholder sig hermed, er endnu ganske uafgjort. Sikkert er det, at Typerne findes, men ligesaa sikkert er det, at der findes flere andre ligesaa udprægede Typer, som ikke uden videre kan opfattes som fremkomne ved Krydsning af de to her nævnte Yderformer. Der

findes saaledes en kortskallet men lys Type, der synes at have sit egentlige Hjem i Finland, og her i Danmark findes der en højvoksen og langskallet men meget mørk Type, som ogsaa i andre Henseender afviger fra den navnlig i Sverige fremherskende ægte, nordiske Type.

Hele dette Spørgsmaal er saa vanskeligt og indviklet, at det ikke vil kunne løses, før der foreligger langt mere omfattende Undersøgelser af de faktiske Forhold, end der hidtil er foretaget. Meget taler dog for, at der kun er Tale om rent lokale Afændringer af en almindelig evropæisk Type, hvortil der i Sydevropa slutter sig en særegen Middelhavstype, som muligvis stammer fra Afrika, medens Evropas Befolkning ellers i sin Helhed stammer fra en paa evropæisk Grund udviklet Urbefolkning, som er trængt nordpaa efter Istidens Ophør, og som i Nordevropa har faaet den Form, der med Rette betegnes som den nordiske Type, hvorefter den atter har udbredt sig mod Syd. Hvorledes den mørke, kortskallede Type er opstaaet, er endnu ganske gaadefuldt, men der foreligger under alle Omstændigheder ikke noget Bevis for, at den er indvandret fra Asien, hvor den overhovedet næppe findes udenfor enkelte afsides liggende

og vanskeligt tilgængelige Dalstrøg paa Nordsiden af Hindukush¹⁾.

Denne Type, der sædvanligvis kaldes den alpine, er imidlertid en Realitet, som har spillet en meget betydelig Rolle under de mangfoldige Forsøg paa at udrede Evropas vanskelige Raceforhold. I Danmark er den fremherskende paa Lolland, Falster og i Sydsjælland, hvor man tidligere betragtede den som vendisk, fordi det af andre Grunde maatte antages, at der i disse Landsdele endnu fandtes Rester af et vendisk Element i Befolkningen. Paa den lige overfor liggende Sydkyst af Østersøen med Rügen og Meklenborg, hvorfra dette Element vel maa være kommen, er Typen imidlertid ikke fremherskende, og her kender man overhovedet ikke noget til en særegen vendisk Type, uagtet de stedlige Forhold dog maa have gjort det forholdsvis lettere for en saadan at holde sig i nogenlunde uforandret Form her end paa Lolland og Falster.

I det øvrige Danmark optræder den alpine Type kun hist og her i større Mængde. Heller ikke i Sverige spiller den nogen synderlig Rolle, men i Norge er den ret udbredt langs Kysten, og her har man navnlig ved Arbos og C. F. Larsens omfattende Undersøgelser faaet et langt grundigere Kendskab til den end i de fleste andre Lande. Det har vist sig, at den er adskilligt mindre udpræget end i det sydlige Mellemeuropa, og ved nærmere Eftersyn opløser den sig i en Række indbyrdes afvigende Lokaltyper, som har kunnet udvikle sig under særligt gode Betingelser i snævre Dalstrøg og paa lignende isolerede Lokalteter. Modsætningen mellem disse Typer og lignende Underafdelinger af den langskallede Type er ofte ret skarpt betegnet ved tydelige »Typegrænser«, men Forskellen er ikke stor, da heller ikke den langskallede Type er stærkt udpræget i Norge.

Forestillingen om, at Nord- og Mellemeuropas Befolkning er dannet af disse to Stamracer, har i de senere Aar behersket hele den europæiske Race-lære saa fuldstændigt, at man ganske kritiskløst har indordnet alle baade nulevende og forhistoriske Folkeslag under den uden at undersøge, om det ret sparsomme Materiale, man har haft til Raadighed, afgav et tilstrækkelig holdbart Grundlag for denne i og for sig overmaade tiltalende Teori.

¹⁾ Olufsen: Through Unknown Pamirs. London 1904. Chapter XV.

Ved nærmere Prøvelse viser det sig imidlertid, at hele Teorien ikke blot er forhastet, men paa adskillige Punkter saa skrøbeligt underbygget, at dens endelige Fald synes nær forestaaende, skønt den for faa Aar siden fandt en fremragende Talsmand i den amerikanske Antropolog W. Z. Ripley, som i et omfangsrigt Værk, *The Races of Europe*, (London 1900), gav en samlet Fremstilling af hele Spørgsmaalet, og skønt den navnlig fra tysk Side vedblivende forsvares med en Energi, der næppe nok tillader afvigende Anskuelser at komme til Orde¹⁾.

Til Belysning af dette Spørgsmaal skal der her meddeles en Redegørelse for nogle Undersøgelser, der er foretagne i Tilslutning til Arbos i dette Tidsskrift offentliggjorte Bidrag til Kundskab om Færøernes Befolknings Antropologi (1893). Skønt Arbo ikke var nogen erklæret Tilhænger af Teorien om den alpine Race, har Ripley dog kunnet benytte hans Oplysninger til Støtte for den, idet han fremsætter den Formodning, at det saakaldte Round Barrow Folk, der skal have levet paa de britiske Øer i Broncealderen, muligvis er ansvarlig for Typens store Udbredelse paa Færøerne i Nutiden («The same Round Barrow people may likewise be responsible for the strong representation of the type in the Farøe Islanders at the present time». *Races of Europe*. Side 212.) Til Grund for denne Udtalelse ligger Arbos Formodning om, at det kortskallede Befolkningselement, der efter hans Undersøgelser skal forekomme paa Syderø, er af keltisk-gaelisk Herkomst og stammer fra Irland eller Skotland. Det kan vel heller ikke benægtes, at der virkelig har levet skotske Eneboere paa Færøerne, før Øerne i det 9. Aarhundrede blev tagne i Besiddelse af norske Nybyggere, men den irske Munk Decuil, fra hvem den eneste hidtil kendte Efterretning herom hidrører, tilføjer udtrykkeligt, at Øerne paa hans Tid (825) for de normanniske Vikingers Skyld igen var forladte af disse Eneboere, og de islandske Sagaer, som fortæller om Færøernes Bebyggelse

¹⁾ Som Prøve paa, hvad man i denne Henseende tillader sig, kan det anføres, at den tyske Antropolog Otto Ammon for et Par Aar siden sluttede en Anmeldelse af et Foredrag, hvori Gustaf Retzius i det væsentlige havde udtalt sig i Tilslutning til ham med Hensyn til det her omhandlede Spørgsmaal, med at betegne Foredraget som »das Bekenntniss eines echten Forschers, der keine vorgefasste Meinung gelten lässt, das Zeugniss eines germanischen Mannes, dem die Wahrheit über alles geht«. *Deutsche Welt*, 8. Maj 1910.

fra Norge, indeholder intet om dem. Selv om der senere er indvandret Folk fra Hebriderne eller Shetland, er det heller ikke sandsynligt, at det har været kortskallede Kelter, da disse Øer ogsaa var bleven bebyggede fra Norge, og det kan i det hele betragtes som sikkert, at Færøernes Befolkning er af ren norsk Afstamning uden nævneværdig Indblanding af fremmede Elementer. Hermed er det dog ikke udelukket, at den alpine Type har været repræsenteret i Øernes første Befolkning, da den allerede fandtes i Norge, og det er meget muligt, at der paa Syderø har udviklet sig en kortskallet Lokaltpe, som godt kunde have holdt sig til vore Dage, da tilfældig Indblanding af danske, frisiske eller engelske Elementer uden Tvivl har været af ganske forbigaaende Betydning. I og for sig er der intet usandsynligt i Arbos Oplysning om, at Befolkningen paa Syderø er mere kortskallet og ligeledes i andre Henseender afviger fra Befolkningen paa de nordligere Øer, hvad man iøvrigt længe har ment. For saa vidt kunde Ripleys Udtalelser godt være berettigede, og det er selvfølgelig mindre væsentligt, om den alpine Type er kommen til Færøerne fra Norge eller fra England, men der er i de senere Aar tilvejebragt langt mere omfattende Oplysninger om Færingernes og da navnlig Sydringernes Byguingsforhold, end Arbo havde til Raadighed, og disse Oplysninger stiller Sagen i et ganske andet Lys.

Arbos Fremstilling af Færøernes Antropologi var en Bearbejdelse af ældre Maalinger, som findes offentliggjorte i fhv. Distriktslæge A. Bergs Bidrag til Kundskab om Færøerne (Nykøbing 1889), og som er udførte dels af Dr. Berg selv, dels efter Opfordring af Professor F. T. Schmidt, ved Distriktslægerne Hoff, Lund og Hansted. Idet der iøvrigt kan henvises til Arbos ovenfor citerede Arbejde, skal det her fremhæves, som det der har størst Interesse, at Arbo fandt »en fuldstændig Modsætning« mellem Befolkningen paa Syderø og de øvrige Øer; Sydringerne var betydeligt mindre, lysere og mere kortskallede end alle andre Færinges. For Kvindernes Vedkommende var Legemshøjden dog størst paa Syderø, og Haarets og Øjnenes Farve var omtrent den samme paa alle Øerne, en Omstændighed, som paa Forhaand maa vække nogen Tvivl om Rigtigheden af Arbos Beregninger. Det viser sig da ogsaa ved nærmere Undersøgelse af det af Dr. Berg offentliggjorte Materiale, at den gennemsnitlige Legemshøjde for

Mændene paa Syderø ikke som af Arbo beregnet er 165,2 ctm., men 170,45 ctm. for 20 af Dr. Lund¹⁾ og 168,17 ctm. for 99 af Dr. Berg maalte fuldvoksne Mænd, eller omtrent det samme som i Norderøernes Lægedistrikt, hvor den gennemsnitlige Legemshøjde var 169,5 ctm., og lidt mere end i Thorshavns Lægedistrikt, hvor den var 167,6 ctm. Kvindernes Legemshøjde var lidt mindre end angivet af Arbo men dog et Par Centimetre større paa Syderø end i de to andre Lægedistrikter. Efter den Maade hvorpaa Haarets og Øjnenes Farve er angivet, kan der i Betragtning af det ringe Materiale heller ikke med Sikkerhed paavises nogen Forskel mellem Syderø og de andre Distrikter, hvorimod der med Hensyn til Hovedets Form er en umiskendelig Forskel saavel for Mændenes som for Kvindernes Vedkommende. Befolkningen paa Syderø er efter Dr. Lunds af Arbo beregnede Maalinger afgjort kortskallede med en Breddeindeks paa 83,2 hos 20 Mænd og 83,6 hos 18 fuldvoksne Kvinder, og skønt disse Rækker er temmelig smaa, er de dog erfaringsmæssigt tilstrækkeligt store, til at Gennemsnittet kan betragtes som nogenlunde korrekt, under Forudsætning af, at Maalingen er rigtigt udført. Da Dr. Lund har arbejdet efter den samme Anvisning som Hoff og Hansted, hvis Maalinger giver en betydeligt lavere Breddeindeks, er det nu vel ikke meget sandsynligt, at han virkelig har maalt paa en anden Maade, men hvorledes det saa end forholder sig hermed, saa er det sikkert nok, at den nulevende Befolkning paa Syderø ikke er kortskallet. Der foreligger nemlig nu en i enhver Henseende fyldestgørende Undersøgelse af ikke mindre end 2000 Individuer paa Syderø, hvoraf Halvdelen voksne, og dette betydelige Materiale sætter os i Stand til at belyse Sammenhængen paa afgørende Maade. Denne Undersøgelse er foretaget efter Anvisning af Arbo og mig selv af nu afdøde Distriktslæge F. Jørgensen, og Materialet er offentliggjort in extenso i en Afhandling for Doktorgraden²⁾.

Dr. Jørgensens egen Bearbejdelse af det store Materiale lader en Del tilbage at ønske, da han ikke var Antropolog af Fag, men i Betragtning af dets betydelige Værdi, har den antropologiske Komité nu ladet det bearbejde efter rationelle Principper, hvorved der er opnaaet Resultater af ikke ringe Interesse.

¹⁾ Lund har selv opgivet det rigtige Gennemsnit. Iagttagelser fra Færøerne. Kbhvn. 1884 p. 2.

²⁾ Antropologiske Undersøgelser fra Færøerne. Kbhvn. 1902.

Med Hensyn til Hovedets Formforhold skal det da straks fremhæves, at Dr. Jørgensens talrige Maalinger giver en betydeligt lavere Breddeindeks end den af Arbo fundne, nemlig 79,6 hos Mænd og 80,5 hos Kvinder. Forskellen er saa stor, at den absolut ikke kan være fremkommen ved en i Løbet af en Snes Aar foregaaet Ændring af Typen, og der kan herefter næppe være Tvivl om, at Dr. Lunds Maalinger er udført paa en fra den sædvanlige afvigende Maade. Der er ikke i den sidste Menneskealder foregaaet nogen nævneværdig Indvandring til Syderø hverken fra de øvrige Færøer eller fra andre Lande, og nogen anden Aarsag til en Ændring af Hovedformen i den omhandlede Retning er ikke ret vel tænkelig. Det er en Racekarakter, som ganske vist ikke er uforanderlig, men som under alle Omstændigheder ikke forandrer sig indenfor saa kort et Tidsrum. Til Belysning af dette Spørgsmaal kan det anføres, at den engelske Antropolog J. Beddoe for omtrent 50 Aar siden ved Maaling af 28 danske Søfolk i forskellige engelske Havne fandt en Breddeindeks, der er næsten nøjagtigt den samme, som den man i senere Aar har funden ved den antropologiske Komité's Tusinder af Maalinger her i Landet ¹⁾. Lignende Forhold kender man ogsaa fra andre Lande.

Selv om der herefter ikke kan være Tale om, at den kortskallede Type er fremherskende paa Syderø, saa er det imidlertid ikke dermed afgjort, at den overhovedet ikke findes der, og Spørgsmaalet bliver da, om den findes der under saadanne Forhold og i en saadan Form, at det med Rette kan siges om den, at den repræsenterer den alpine Race. Kortskallede Individuer finder man overalt i Evropa, men Forudsætningen for, at man kan tale om en særegen kortskallet Race, maa nødvendigvis være den, at disse Individuer ogsaa i andre Henseender afviger fra den øvrige Del af Landets Befolkning. Man har i de senere Aar været tilbøjelig til at glemme, at den alpine Race, som den kendes fra Sydfrankrig, Schweiz og Sydtyskland, ikke blot er kortskallet men af ringe Legemshøjde og har mørkt Haar og mørke Øjne foruden andre Ejendommeligheder, som det ikke er nødvendigt at komme nærmere ind paa her. Hvis en saadan Type forelaa paa Syderø med nævneværdig Hyp-

pighed, maatte den kunne paavises ved Analyse af Dr. Jørgensens omfattende Maalinger, der i saa Fald maatte vise, at den kortskallede Del af Befolkningen var mindre og mørkere end den langskallede. Hvorledes det i saa Henseende forholder sig, vil fremgaa af de følgende tabellariske Oversigter, af hvilke den første viser, hvorledes Hovedets Breddeindeks varierer hos Mænd og Kvinder.

Hovedets Breddeindeks	Mænd	Kvinder
70—71	1	3
71—72	2	2
72—73	4	1
73—74	8	4
74—75	20	9
75—76	29	12
76—77	42	27
77—78	43	41
78—79	64	50
79—80	61	61
80—81	60	76
81—82	53	70
82—83	36	49
83—84	30	23
84—85	16	28
85—86	9	24
86—87	7	8
87—88	4	5
88—89	2	1
89—90	1	2
90—91	1	1
91—92	1	1
92—93	1	1

Som det fremgaa af denne Oversigt, er Variationen særdeles regelmæssig og følger den eksponentielle Fjelllov saa nøje, at det allerede af den Grund maa antages, at Befolkningen er homogen. Hvis den var sammensat af to eller flere, indbyrdes afvigende Bestanddele, vilde Tallene samle sig i to eller flere, mere eller mindre tydelige Grupper omkring de for hver enkelt Bestanddel ejendommelige Gennemsnit og ikke som her omkring hele Rækkens Midtpunkt. Sætter man Grænsen mellem Kortskaller og Langskaller ved 80, idet man til de første henregner de Hoveder, hvis største Bredde udgør 80 pCt. af den største Længde eller derover, og til den anden de Hoveder, hvis Bredde udgør mindre end 80 pCt. af Længden, saa faar man for Mændenes Vedkommende henholdsvis 220 og 273 i hver Gruppe, for

¹⁾ On the headform of the Danes. Mem. Antrop. Soc. London 1870. III p 378. — Søren Hansen: Om Hovedets Breddeindeks hos Danske. Meddelelser om Danmarks Antropologi I p. 221.

Kvindernes henholdsvis 285 og 210. For hver af disse Grupper bliver den gennemsnitlige Breddeindeks da henholdsvis 82,46 og 77,34 hos Mænd og 82,52 og 76,99 hos Kvinder. Hvis nu de kortskallede Individder virkelig tilhørte den alpine Race, maatte deres gennemsnitlige Legemshøjde være kendeligt mindre end de langskallede Individders, men dette er ikke Tilfældet. Forskellen udgør, som det vil ses af nedenstaaende Oversigt, kun 6 Millimetre hos Mænd og 7 Millimetre hos Kvinder eller saa lidt, at det meget godt kan hidrøre fra en ringe Forskel i de undersøgte Individders gennemsnitlige Alder eller fra en anden Tilfældighed. Under Hensyn til, at høje Folk ellers plejer at være mere langskallede end smaa, er Forskellen endog paa-faldende ringe og tyder paa, at Befolkningen paa Syderø er usædvanlig ensartet.

	Antal	Gruppe	Breddeindeks	Legemshøjde
Mænd	{ 273	71—80	77,34	169,43
	{ 220	80—82	82,46	169,83
Kvinder	{ 210	70—80	76,99	158,79
	{ 285	80—89	82,52	158,09

Det samme Resultat kommer man til ved Beregning af den til hver enkelt Værdi af Hovedets Breddeindeks svarende, gennemsnitlige Legemshøjde, men Forholdet træder da mindre tydeligt frem, fordi hver enkelt Gruppe bliver saa lille, at Tilfældighederne faa større Betydning, end naar man samler hele Materialet i to store Grupper.

Hovedets Breddeindeks	Legemshøjde	
	Mænd	Kvinder
under 74	170,64 cm	161,80 cm
74—75	167,60 -	158,78 -
75—76	170,08 -	161,63 -
76—77	168,38 -	158,43 -
77—78	169,23 -	158,60 -
78—79	170,13 -	158,72 -
79—80	169,57 -	158,07 -
80—81	169,78 -	158,42 -
81—82	167,83 -	158,27 -
82—83	168,82 -	157,77 -
83—84	168,85 -	157,39 -
84—85	168,69 -	157,46 -
85—86	172,22 -	157,85 -
86 og derover	166,67 -	157,93 -

Større Interesse end denne Oversigt har den følgende, som viser den til hver enkelt Værdi af Legemshøjden svarende, gennemsnitlige Breddeindeks, og hvoraf det fremgaar, at der heller ikke

paa denne Maade kan paavises nogen kendelig Forskel paa Hovedformen hos store og smaa Individder.

Legemshøjde cm	Breddeindeks	
	Mænd	Kvinder
140—145	»	81,35
145—150	»	80,48
150—155	77,87	80,65
155—160	80,47	80,55
160—165	79,80	80,74
165—170	79,49	79,67
170—175	79,59	77,23
175—180	79,82	»
180—185	78,59	»

Ogsaa her træder Forholdet dog langt tydeligere frem, naar man for hvert af de to Køns samler Materialet i to store Grupper og beregner den gennemsnitlige Breddeindeks særskilt for smaa og for store Individder. Grænserne mellem disse Grupper er her valgt saaledes, at Grupperne bliver omtrent lige store, og ligger ikke paa samme Sted, fordi Mændene gennemsnitligt er ca. 10 Centimeter højere end Kvinderne.

	Antal	Gruppe	Højde	Breddeindeks
Mænd	{ 259	150—170	164,36	79,67
	{ 234	170—185	174,00	79,59
Kvinder	{ 292	140—160	154,22	80,60
	{ 203	160—180	163,61	80,47

Det vil af denne Oversigt ses, at Hovedets Breddeindeks er henholdsvis 0,08 og 0,13 Enheder større hos de smaa Mænd og Kvinder end hos de store. Hvor absolut betydningsløs denne Forskel er, vil forstaaes deraf, at den svarer til en Forskel i Hovedets absolute Længde eller Bredde paa omtrent 0,25 Millimeter, og der kan herefter ikke være Tale om, at der kan paavises det mindste Spor af et ved disse to Træk i Legemshygningen karakteriseret alpint Raceelement i Befolkningen. Det vil forsaavidt være ganske unødvendigt at føre denne Undersøgelse videre, men for Fuldstændighedens Skyld skal det dog endnu tilføjes, at der heller ikke med Hensyn til det tredie Hovedtræk, Haarets og Øjnenes Farve, kan paavises noget saadant Spor. Bedømmelsen af denne Farve er ret vanskelig, men naar man som her har at gøre med en enkelt Iagttagers Resultater, kan man fremstille et fuldkommen tilstrækkeligt, talmæssigt Udtryk for den ved at betegne lyst Haar med 1, middel med 2, mørkt med 3 og sort med 4, multiplicere

Antallet af Individier i hver af Grupperne med disse Tal, addere Produkterne og dividere deres Summer med det samlede Antal. Ved denne Beregning faar man et Tal, der angiver Pigmenteringsgraden med al fornøden Sikkerhed, og som egner sig godt til Formaalet. Det er en Metode, som er prøvet og har givet tilfredsstillende Resultater ved Undersøgelsen af mellem to og tre Hundrede Tusinde danske Skolebørns Haarfarve¹⁾. Øjnenes Farve kan man behandle paa ganske lignende Maade, alene med den Forskel, at der her kun regnes med tre Grupper, lyse, middel og mørke Øjne.

Deler man nu det her foreliggende Materiale i to Hovedgrupper efter Legemshøjden og beregner Pigmenteringsgraden særskilt for de smaa og de store Individier af hvert Køn for sig, saa faar man følgende Resultat:

	Mænd		Kvinder	
	Haar	Øjne	Haar	Øjne
Smaa	2,22	1,87	2,27	1,95
Store	2,17	1,85	2,24	1,97

Ogsaa her er Forskellen saa ringe, at den med Føje kan betegnes som betydningsløs, navnlig under Hensyn til Usikkerheden ved Bedømmelsen, og med endnu større Sikkerhed fremgaar dette af den følgende Oversigt over Pigmenteringsgraden hos langskallede og kortskallede Individier:

	Mænd		Kvinder	
	Haar	Øjne	Haar	Øjne
Langskallede.....	2,21	1,83	2,20	1,95
Kortskallede.....	2,17	1,90	2,30	1,96

Der kan formentlig herefter næppe være Tvivl om, at de langskallede Individier har Haar og Øjne af samme Farve som de kortskallede, og det er ikke sandsynligt, at man vil komme til et andet Resultat ved Undersøgelsen af endnu flere Individier eller ved Anvendelse af andre Metoder. Den Fremgangsmaade, der er fulgt her og i det foregaaende, har det Fortrin, at den kan følges uden særlige Forudsætninger og giver umiddelbart overskuelige Resultater, men Beviset for, at Befolkningen paa Syderø er homogen og ikke indeholder paaviselige Spor af fremmede Elementer, kan ogsaa føres paa anden Maade, idet man navnlig ved

Beregning af den saakaldte Korrelationskoefficient kan godtgøre, at der ikke er nogen Korrelation mellem Legemshøjden og Hovedets Breddeindeks eller mellem disse to Størrelser og Farven af Haar eller Øjne. Denne Metode, der i de senere Aar har funden udstrakt Anvendelse ved mange lignende Undersøgelser, har der ikke været Grund til at anvende her. Den har ved Undersøgelsen af et betydeligt større Materiale fra det egentlige Danmark givet ganske tilsvarende Resultater¹⁾, og der vil ad denne Vej uden Tvivl ogsaa i andre Lande kunne føres yderligere Bevis for, at den alpine Type ikke har den Betydning, man har tillagt den, men saadanne Undersøgelser kræver foruden et anseligt Materiale et meget betydeligt Beregningsarbejde. Naar det hidtil har været saa vanskeligt at finde Rede i Evropas udviklede Raceforhold, er det dels, fordi man ikke har haft tilstrækkeligt Materiale til Raadighed, dels fordi man ikke har behandlet det, man havde, med fornøden Kritik og med rationelle Metoder. For Danmarks Vedkommende er der nu ved den antropologiske Komité's Foranstaltning tilvejebragt omfattende Maalinger af over 20,000 Individier fra alle Landets Egne. Dette Arbejde er endnu ikke tilendebragt, og der mangler fremdeles det fornødne Materiale fra flere Amter. Det vil derfor endnu ikke være muligt at gennemføre en Undersøgelse som den her meddelte, for det egentlige Danmarks Vedkommende, men efter hvad der allerede foreligger, tør det vel nok siges, at det er et Arbejde, der kan lønne sig. Man har i de senere Aar mere og mere faaet Øjnene op for Betydningen af et indgaaende Kendskab til de Raceforskelligheder, der navnlig i de større Lande gør sig stærkt gældende, og som utvivlsomt staar i nøje Forbindelse med Tidens stærke sociale Brydninger, i hvilken Henseende Interessen maaske fortrinsvis knytter sig til Landbefolkningens Forskydning til Byerne og til den af den forskellige Fødselshyppighed følgende Ændring af Talforholdet mellem de forskellige Samfundslag. Der foreligger her Problemer af overordentlig Rækkevidde, og det tilsyneladende ringe og ubetydelige Spørgsmaal om det alpine Element paa Færøerne har i Virkeligheden fra dette Synspunkt en universel Interesse.

¹⁾ Søren Hansen: Om Haarets og Øjnens Farve i Danmark. Meddelelser om Danmarks Antropologi I p. 285.

¹⁾ C. Burrau: Korrelationen mellem Legemshøjden og Hovedets Dimensioner. Meddelelser om Danmarks Antropologi I p. 275.